

HI-FI

И МУЗИКА

9

Вати, фони, децибели, ваздушни, тј. звучни притисак... шта све није до сада речено! Појмови су се нагомилали, али, признајете, ниједан није остао необојашњен. Наравно, разјашњене или неразјашњене ствари се компликују. Некоме, и поред свега, могу и даље изгледати неразумљиве, поготову ако није успешно прескакао „препоне“ редом како су биле постављене у 8 протеклих наставака. Разуме се, у нашем смислу речи „прескапати Hi-Fi препоне“ значи

формансе, већ само њен финални, бројчани исказ. Но, ми смо већ дошли до једног таквог исказа. За репродукцију уметничке музике потребно је да стерео појачало има бар 100 континуираних вати по каналу, а можда и више, само што се аутор ових редака није одмах усудио да одједном развије аргументацију за ово „повећање“.

АКО ОРКЕСТАР БЕРЛИНСКЕ ФИЛХАРМОНИЈЕ ТРЕБА ДА „УЂЕ“ У ВАШ СТАН, ОНДА НИЈЕ ДОВОЉНО НИ 2 x 200 ВАТИ.

разумети их, а не надати се да ће на овим страницама и тако бити речено шта је боље а шта горе, шта вреди а шта не вреди. Овде ће бити све речено, али како ћете знати да нешто није речено погрешно, неистинито, ако се не помучите да проникнете у стварне критеријуме вредности?

Зато, разбистрим мало ове ствари! Тим пре што је познато да многе дискофиле не занима суштина једне Hi-Fi пер-

Зашто сад овај изненадни захтев за повећањем потребне снаге појачала?! Добро, поставимо овакво питање: да ли се при брзини 100 км на сат пријатније осећате у аутомобилу чија је то максимална брзина или у аутомобилу који може развити 150 км на сат? Па, сигурно у овом другом, зар не! Он вози лако и нечујно. Зашто? Зато што има резерву снаге. Први се мучи, стење — само што се не распадне. Зашто? Зато што је 100

ДРАГОЦЕНА ТРИ ДЕЦИБЕЛА

км на сат његова максимална брзина, при којој је исцрпљена сва резерва снаге мотора. Па, исти је случај са појачалом. Ако треба да „вози“ 100 вати, а свега толико и има, оно ће нагло повећати изобличења звука. По дефиницији, 100 вати снаге то и значи: код стотог вата изобличења рапидно расту до непоносљивости. Дакле, и појачалу је неопходна **РЕЗЕРВА СНАГЕ**, макар 20 или 30 вати преко оних употребљивих 100.

Овакав допуњени исказ о стварно потребној снази појачала може у неупућених дискофила изазвати прави шок и очајање што њихово појачало има само 50 или 80 вати по каналу. Међутим, овај „дефицит“ не мора увек доћи до изражаја. Пре свега, велика снага појачала није потребна због **сталног** јаког слушања, које се приближава прагу бола, јер за такво слушање нпр. забавне, поп-музике — колико год то изгледало парадоксално — **ВИШЕ ЈЕ НЕГО ДОВОЉНО** појачало од 40 вати по каналу!

Овде нема места „дискусији“! За репродукцију уметничке музике, чији максималан распон динамике достиже 55 па и 60 децибела, потребно је да појачало има резерву снаге, тј. бар 120 вати по каналу. И то зато да би с **лакоћом** репродуковало бар 3 динамичко удара изнад просечног нивоа слушања, $mf=0,1$ ват, који следе овим редом: $f=1$ ват, $ff=10$ вати и $fff=100$ вати. Оних 20 вати преко 100 неће бити употребљени, али су неопходни да би ниво снаге од 100 вати био чист, неизобличен.

Али — ту одиста има једно спасоносно АЛИ — није сва музика компонована у максималној динамички. Комплетан барок и све пре њега, а затим и Моцарт и Хајдн, дакле сва музика пре Бетовена, **НИКАДА** не премашује, ни у живом извођењу а камоли снимљена на плочама, динамичку од 40 децибела. А то је, не заборавите, читавих 30 децибела мање од кулминације вагнеријанског оркестра. Даље, за снимке трија, квартета и камерних оркестара (до 13 извођача) који имају још мању динамичку, довољно је појачало много мање снаге.

За дискофиле ове музичке оријентације, или за оне који „не трпе“ романтизам а још мање воле модерну музику, или за љубитеље цеза — **АПСОЛУТНО НИЈЕ ПОТРЕБНА** Hi-Fi систем од 120 вати по каналу. Напротив, са овако намутским системом могли би пасти у искушење да префорсирају звук изнад природног еквивалента и да, навиком, вајају се на тако што, искваре свој музички укук.

Опет: АЛИ, постоји и једна отежавајућа околност — а да она није и једино видећете у идућем броју. Сетите се да

је већ било речи о томе да симфонијски оркестар никада не може постићи онај теоретски минимум динамике означен са ppp , чији би ниво снаге морао бити објективних 30 децибела ваздушног притиска, јер је толики шум дворане чак и кад је публика мирна као бувица. Да би „покрили“ овај шум дворане, симфонијчари морају свирати најтиша места бар са 40 децибела. Исто се то догађа са Hi-Fi системом у центру града, где, због велике буке, мора да ради с већом снагом него исти систем удаљен од градске буке. Тамо одузми, овде додај, и опет вам дође на исто.

Онај ко мисли да може живети и без оних 120 вати, нека испроба појачало од бар 60. Разлика у снази је, у ствари, **САМО 3 децибела**. Али, ја сам пробао и дефинитивно закључио да су ова 3 децибела ипак драгоцене!

HI-FI ПОШТА ГЛАВОБОЉА ОКО ЗВУЧНИКА

Како сам у прошлом броју морао преполовити број питања из дугог али занимљивог писма Милана Сушића из Алексе Шантића, Октобарске револуције 16. то, пре одговора на другу половину питања, подсетимо се онога што је већ речено! Од 3 интегрисана појачала са пријемником — SANSUI 777, BEO-MASTER 4400 и MARANTZ 2235, препоручио бих овај последњи, и то првенствено због велике осетљивости грамофонског улаза. Од 2 грамофона — TRANSCRIPTOR SKELETON и LINN SONDEK, бољи је овај други, и то у комбинацији с ручком GRACE G 704 или G 707 и звучницом SUPLEX SD 900 E SUPER. Што се тиче касетофона, наш читалац не греша што машта о прескупом TANDBERGU 330. Ипак, препоручујем бољи а упола јефтинији модел, намењен правим ентузијастима — NEAL 103, који се може добити за 215 фунти преко фирме „Denis Tyler Ltd.“, Bristan House, Colham Mill Road, West Drayton, Middlesex, England.

У другом делу писма Милан Сушић пита: „Да ли ми препоручујете слушалице KOSS, и то њихов најбољи динамички

модел? И, најзад, највише ми главобоља задаје избор звучника, јер свака продукција у својим спецификацијама објављује друге податке које је веома тешко упоређивати. Сада се колеба између LANSING звучника снаге 35 вати, што мислим да је довољно за „нормалну“ употребу, и звучника MONITOR AUDIO снаге од 15 до 75 вати, чији ме дијаграм фреквентне карактеристике највише одушевљава“.

Што се тиче слушалица — добро погађате! Ако заиста прижељкујете њихов најбољи модел, онда је то KOSS TECHNICALIAN VFR, чији је фреквентни опсег заиста раскошан, од 10 до 22.000 херца, баш као и цена од 280 немачких марака. Ипак, ништа мање нећете уживати у слушалицама SENNHEISER HD 424, које имају за длаку ужи фреквентни опсег, од 16 до 20.000 херца, а коштају много мање — 120 DM. Ето, уштедели сте целих 160 DM!

Вашем колебању између звучничких кутија LANSING и MONITOR AUDIO — нема места! Иако нисте прецизирали о којим се моделима ради, по наведеном радном капацитету произлази да мислите на LANSING L 36 DECADE. А ако сте као алтернативу овоме имали у виду MONITOR AUDIO MA 1 (радног капацитета 60 вати) онда дискусије нема! MA 1 има неупоредиво бољи бас-звучник, KEF B 139, а што је још важније, скретнице између 3 звучника у MA 1 имају природнији распоред на 375 херца и 3 килохерца. У LANSINGOVOЈ кутији бас-звучник не само што је инфериорнији него је још и оптерећен далеко ширим опсегом, све до 1.500 херца, а на тој тачки налази се прва скретница (друга је на 6 килохерца), што има за последицу тзв.

ЗА
„ГЕСТОВАЊЕ“
ЧУВЕНОГ
СМЕТАНИНОГ
КВАРТЕТА
ВИШЕ
ЈЕ
НЕГО
ДОВОЉНО
2 x
60 ВАТИ.

директивност звука, поготову од 700 до 1.500 херца. Другим речима, довољно је да се померите мало лево или десно од осе звучничке кутије па да опсег од 700 до 1.500 херца чујете мањим интензитетом, од оног који можете чути слушајући га строго у оси звучника. Према томе, ваш је звучник MONITOR AUDIO MA 1 (на слици).

